

večjih kamnov ter med njim 50 črepinj grobega posodja kot na sosednjem Vrhku. Ker v okolici ne na vrhu ne spodaj v kotanji takih najdb ni bilo, je ostal ta osamljen pojav (nad grobiščem?) nepojasnen. — V. P.

LEGEN. — Na obrobju prazgodovinskega gomilnega grobišča na Legnu smo na parc. št. 72 k. o. Slovenj Gradec nadzirali izkop gradbene jame za stanovanjsko hišo. Pod oranico se je pojavila običajna »legenska plast«, se pravi rumena peščena ilovica, mešana z rečnim kamnjem in peskom, kakršna nam je znana na celotni legenski terasi. O najdbah ni bilo sledu, saj je bila najbližja gomila (št. 17) prekopana l. 1912 in je tokrat izkop ni prizadel.

Istočasno je sosed Uršnik povedal, da so na njegovi parceli št. 92 in sosednjih pri gradnjah hiš l. 1952 naleteli na gomilne grobove, »najmanj 30« (cfr. Uršnik). Grobnik J. Soklič baje pošiljal v Maribor, kjer pa v muzeju ni ničesar več najti.

Očitno je legensko gomilno grobišče nam znanih 78 gomil bilo svojčas zelo obsežno, vendar so ga nekontrolirani posegi za vedno uničili. — M. S. G.

MALI BREG (prej **BREG**). Slovenske Konjice. — Najdbe »loncev s človeškimi kostmi« in »orožja iz turških časov« (Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo 11, 1930, 20 ss) oziroma »prazgodovinskih žar z žganino in orožjem« (Blatt Rogatec, 1939, 16) v vinogradu Petra Flecka z (Mallega) Brega so bile v resnici odkrite na j. pobočju griča z gozdom Laze sz. nad vasjo Koble (glej tam!). Kot Mali breg označeno najdišče »halštatskih žganih grobov z žarami in orožjem« (ANSI, 284) je torej treba preimenovali, saj je bilo tam le bivališče lastnika. — V. P.

NOVO MESTO. Glej: Kultura žarnih grobišč.

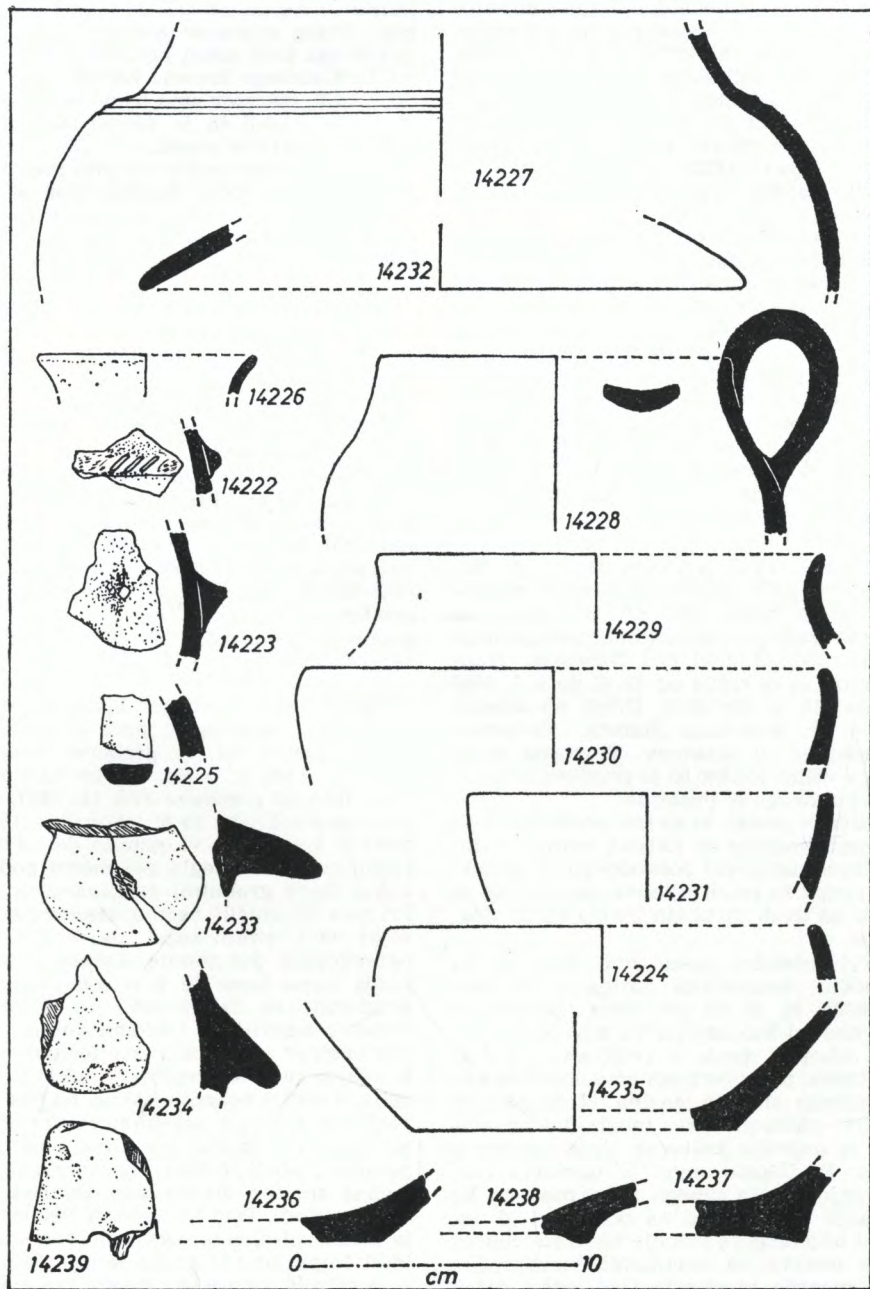
PODOB, Slovenske Konjice. — Pri pregledu gozdnih grebenov v. nad Dravinjo je bilo ugotovljeno, da je bil 348 m vi. oziroma 70 m nad dolino segajoči apnenčasti grič **Vrhek** tik nad vasjo Podož naseljen že v starejši železni dobi. Približno 200 m dl. in do 50 m š. ploski hrbet grebena s parcelami št. 330, 335/1, 355/1, k. o. Koble, ki je del tukajšnjih gozdnatih apnenčastih osamelcev z vrtačami; ima

proti JV nekaj teras, preden se pod najnižjo polico spusti v dolino. J. pobočje nad vasjo je strmo (sklon do 50°), na SZ ga nizek preval loči od sosednjih vrhov, medtem ko ga na s. strani deli od njih 40 m gl. globel z vrtačastimi kotanjami. Na vrhu grebena je nekaj kamnitih grobelj, ki so najbrž novejše tvorbe, saj v njih ni bilo nobenih najdb. Pač pa je črepinje grobe in boljše lončenine najti na terasah in policah, še zlasti na sz. prevalu in tudi na dnu severnih kotanj. Ostanke lončenine leže tod v rjavi glini do 40 centimetrov pod površino, ne da bi v iskalnih jamah doslej naleteli na sledove stavb. Le v z. delu grebena je ena izmed grobelj v obliki dveh do 10 m dl. in 2 m š. pravokotnih krakov, ki daje videz ruševin, vendar pa gre tudi tu le za nametano kamenje, ki bi kvečjemu lahko bilo ostanek kakšnega »suhega« zidu. Med vrhnjimi kamni je bila le šibka črna prst, nižje trda rjava glina, pri 40 cm že skalna podlaga. Tako v nekdanjih tleh kot v nasuti plasti je bilo nekaj črepinj rdečkasto rjavih loncev.

Tik pod z. robom grebena je bilo na pobočju prevala v odprti plasti ob kolovozu videti črepinje in vrhnji del uteži. S poskusnim kopom je prišlo na dan skoro 200 različnih črepinj in nekaj živalskih kosti. To pomeni, da je bilo posejeno tudi pobočje grebena na tej kot tudi na jv. strani. Tam je namreč do 100 m dl. in 40 m š. polica z manjšimi vrtačami. Plast glinje je tod deloma do 1 m db., in sicer sega do 40 cm rjava glina, pod njo je temno siva in nižje spet rjava do skalne podlage. Večinoma drobni kosi črepinj so tod ležali v vseh plasteh.

Tudi v kotanji na s. znožju, ki ima troje vrtač, je bilo na dveh mestih v gl. do 50 centimetrov nad 20 črepinj z drobci lepa in odlomkom uteži, ki so prišle tja najbrž z višjih leg pobočja. Na s. strani obdaja kotanjo podoben greben s precej izravnanim hrbtom, na katerem je nekaj plitvih grobelj. Tu je pod površino večinoma svetlo rjava sterilna glina, v kateri smo le na sz.koncu nad prevalom našli eno samo črepinjo.

Lončenina s tega območja (sl. 19) so večinoma ostanki grobih rjavih in rdeče rjavih posod — loncev, skled in skodel (A 14224, 14229—14231) z različno oblikovanimi dnu (A 14235—14238). Nekateri so imeli vodoravne držaje (A 14233—14234), k plastičnemu okrasu sodita še posevno narezano rebro (A 14222) in trnasta izbo-

Sl. 19. Podob — prvi ostanki lončenine z naselbine na Vrhek (v Pokrajinskem muzeju v Celju)

Fig. 19. Podob — the pottery from the Vrhek settlement (Provincial Museum in Celje)

klina (I4223). Iz nekoliko čistejše gline so bili izdelani trebušasta posoda z žlebičema na ramenu (A 14227), temno siv vrček s sedlasto profiliranim ročajem (A 14228) ter rdeča posoda z izvihanim robom ustja (A 14226). Od drugega je bilo vmes še: rob pokrova (A 14232), košček trakastega ročaja (A 14225) in ostanek uteži (A 14239). Najdbe hrani Pokrajinski muzej v Celju.

Dosedanji ostanki lončenine brez kovinskih predmetov so podobni naselbinskemu posodju z drugih starejšeeželezodobnih naselbin. Močno so podobni lončenini z najbližje Brinjeve gore, posode iz prečiščene gline pa so precej žarnogrobišnega videza. Zato bo treba šele raziskati, ali je naselbina na Vrhku nastala že v Ha B stopnji ali šele ob njenem koncu. Grobne najdbe s pobočja sosednjega griča nad Koblami (glej tam!) govore vsaj za to, da se je ohranila do konca Ha C stopnje. — V. P.

ŠMIHEL POD NANOSOM. — Po dogovoru z ZSV Gorica je Kraška muzejska zbirka IZRK ZRC SAZU iz Postojne izvedla zaščitna arheološka izkopavanja na gradišču Šmihel pod Nanosom. Izkopavanja so se vršila od 27. 6. do 9. 7. 1983 vodila jih je Mehtilida Urleb ob sodelovanju dr. Marijana Slabeta, študentov arheologije in delavcev. Finančna sredstva v višini 100.000,00 je prispevala Kmezijska zadruga iz Postojne.

Zaščitni posegi, ki so bili predvsem sondažnega značaja in katerih namen je bil predvsem ugotoviti poškodovanost kulturnih slojev in sploh njihove ostanke, so se vršili na dveh različnih lokacijah na gradišču.

Prvi sondažni poseg smo opravili na območju nekdanjega nasipa v sz. delu gradišča, ki je bil pri vrhu odnešen in zravnal od buldožerja. Tu smo preko nasipa izkopali sondo v velikosti 14×2 m. Že kmalu pod površjem smo dobili ostanke suhega zidu in nasipa iz kamna. V okviru možnosti smo mogli dokumentirati le najvišje kulturne sloje (stratume 3 do 4). Uspelo nam je ugotoviti tudi notranjo fronto suhega zidu, medtem ko zunanjo fronto zidu na odkopani gl. oz. vi. ni bilo mogoče točneje fiksirati, čeprav bi z ozirom na vertikalno stratigrafijo bilo mogoče predpostavljati njen potek in tako določiti š. zidu med 2,5 do 3 m. Na notranji strani zidu v začetnem delu sonde smo prišli do temeljev, po vsej ver-

jetnosti vogala prazgodovinske stavbe hiše. Poleg ostankov arhitekture je bilo najdenega tudi nekaj keramičnega gradiva halštatskega izvora. Zaradi omejenih finančnih sredstev smo izkop sonde predčasno zaključili in je nismo izkopali do krajja oz. sterilne plasti.

Drugi zaščitni poseg pa smo izvedli na območju z. pobočja **Kacula**, kjer so bile z buldožerjem odstranjene plasti za traso nove ceste v sv. delu gradišča. Tu smo očistili in posneli profil v dl. 8,2 m in vi. 1,8 m.

Odkriti sloji so pokazali, da gre tu za ostanke prazgodovinske stavbe — hiše, ki je bila požgana in nato ponovno obnovljena. Buldozer je tu odnesel večji del slojev, nekaj jih je še pričakovati v neodkopanem delu. Keramično gradivo je bilo tu bolj bogato.

Izsledki ene in druge sonde so nam dali tiste podatke, ki so bili izhodišče za poseg, obenem so nas prepričali, da bo v najbližji bodočnosti potrebno z začetimi deli nadaljevati, oziroma dovršiti vsaj začetne izkopke, saj so že sedajšnji podatki o arhitekturi tega gradišča pomembni doprinos k poznavanju utrjenih prazgodovinskih naselbin. — M. U.

VELENIK. Slovenska Bistrica. — Pri ponovnem preverjanju jame divjih kopačev v gomili na v. grebenu Velenika (parc. št. 1483, k. o. Sp, Polskava) o kateri je bilo že poročano (VS 11, 1967, 116), smo ugotovili, da so ti izkopali v 15—17 metrov š. in 1,1 m vi. gomilo do 1,6 m gl. jama, ki je tako segla pol metra pod prvotna tla z grobnimi ostalinami (sl. 20). Pri tem so uničili večino žganega groba, ki je na z. strani segal vsaj še 70 cm v neprekopani del gomile. Zaradi podsipavanja stene jame je bilo sedaj mogoče pregledati ta del groba, ki je bil tu obdan z nestrnjeno ležečimi kamni. V 15 centimetrov db. plasti svetlorjave gline je bilo še nad 70 črepinj in nekaj koscev oglja, a tokrat nobenih koščic. Največ črepinj sodi k žari z nažebljenim vratom, ki je imela na obodu vzbokline med navpičnimi žlebiči (A 2291), o katerih je bilo poprej zmotno domnevano, da sodijo k drugi posodi. Dno in spodnji del ostenja je bilo napleskano s črno smolno snovjo. Med črepinjami iz groba je bilo še nekaj posamičnih ostankov drugih posod (A 2292, 5965—5969, 5983).

Jama divjih kopačev je bila pri dnu že poprej 50 cm vi. zasuta, ker so ta del oči-